

MEDUSA

Ποδητικές σκοπιμότητες και θαλασσινές τραγωδίες

Η απώλεια του MEDUSA έχει παραμείνει στην ιστορία ως ένα από τα πιο τραγικά ναυάγια του 19ου αιώνα, κυρίως λόγω της μοναδικότητας του συνδυασμού πολιτικού και ανθρώπινου παράγοντα. Η σχεδία που έφερε τους ναυαγούς στα όρια των ανθρώπινων αντοχών και οι σκηνές που διαδραματίστηκαν σ' αυτή, προκαλούν εύλογα ακόμη και σήμερα έντονη συγκίνηση. Κυρίως, όμως, η ιστορία του MEDUSA παραμένει ένα σύμβολο διαφθοράς, πολιτικών σκοπιμοτήτων και εγκληματικής καθεστωτικής αδιαφορίας

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΕΥΗ ΠΙΠΕΡΙΔΟΥ

Η ιστορία της φρεγάτας MEDUSA ξεκινά στο Παρίσι το 1816. Στις 16 Ιουνίου, το πλοίο αποπλέει από το Rochefort ως επικεφαλής μιας νηοπομπής τριών πλοίων με κατεύθυνση το λιμάνι του Saint Louis, μιας ζωτικής σημασίας εμπορικής βάσης στη Σενεγάλη. Η περιοχή αυτή είχε μόλις επιστραφεί στη Γαλλία από τους Βρετανούς ως αποτέλεσμα των ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων του Συνεδρίου της Βιέννης. Για να διασφαλίσει την παρουσία της στο λιμάνι, η νέα κυβέρνηση προέτοιμασε τον μικρό αυτό στόλο που μετέφερε τον Γάλλο κυβερνήτη, συνταγματάρχη Julien Desi-

ré Schmaltz, τους στρατιώτες της φρουράς της Σενεγάλης και μερικά ακόμη μέλη της «καλής κοινωνίας», που επρόκειτο να εγκατασταθούν στο λιμάνι. Επικεφαλής του στολίσκου τοποθετήθηκε ο υποκόμης Hughes Duroy De Chaumareys, ένας 53χρονος εμικρές χωρίς καμία ναυτική εμπειρία και ικανότητα, με μοναδικό του προσόν την αφοσίωσή του στο καθεστώς.

Ο HUGHES DUROY DE CHAUMAREYS

Ο De Chaumareys είχε αναγκαστεί να απομακρυνθεί από τη Γαλλία κατά τη διάρκεια της επανάστασης, λόγω των βασιλικών του φρονημάτων. Συγκεκριμένα,

το 1795 είχε μεταβεί στην Αγγλία, για να πολεμήσει με τους Βρετανούς εναντίον των Γάλλων επαναστατών. Γι' αυτό, όταν το 1814 ο Λουδοβίκος XVIII διεκδίκησε τον θρόνο του, ο De Chaumareys θεώρησε ότι ήταν η κατάλληλη ευκαιρία ώστε να επωφεληθεί. Καθώς είχε εξοριστεί από την πατρίδα του «εν ονόματι του βασιλέως», η αφοσίωσή του σ' αυτόν ήταν αδιαμφισβήτητη. Με μια ανησυχητική απουσία αυτογνωσίας, ζήτησε και πέτυχε από τον αδελφό του Λουδοβίκου ένα ναυτικό αξίωμα. Έτσι, ο De Chaumareys, τοποθετήθηκε επικεφαλής της νηοπομπής για τη Σενεγάλη, αν και δεν είχε διοικήσει ποτέ στη ζωή του όχι μόνο έ-

ναν στόλο, αλλά ούτε καν ένα καράβι.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΕΝΕΓΑΛΗ

Όταν το MEDUSA απέπλευσε, συνοδευόταν από το πλοίο εφοδιασμού LOIRE, το μπρίκι ARGUS και την κορβέτα ECHO. Συνολικά επέβαιναν στο MEDUSA 400 άτομα, συμπεριλαμβανομένων και των 160 μελών του πληρώματος. Εξαρχής, η παρουσιά του φιλοβασιλικού και αλαζονικού De Chaumareys είχε δημιουργήσει εντάσεις, γιατί πολλοί από το πλήρωμα –ανάμεσά τους και ο υποπλοίαρχος του LOIRE, des Touches– είχαν πολεμήσει με τον Ναπολέοντα κατά των Βρετανών. Ο υποπλοίαρχος είχε πει γι' αυτόν: «ο De

Η ιστορία του MEDUSA έμεινε στην αιωνιότητα, χάρι στον πίνακα του 25χρονου τότε ζωγράφου Theodore Gericault, ο οποίος συγκλονισμένος από τις αφηγήσεις για το ναυάγιο, απαθανάτισε τη σκηνή της σωτηρίας της σχεδίας στο έργο του με τον τίτλο «Σκηνή ναυαγίου»

Chaumareys ήταν ένας άνθρωπος της αυλής και έβρισκε φυσικό να με θεωρεί υπηρέτη του. Προσπάθησα, λοιπόν, να του εξηγήσω πως δεν θεωρούσα κακό ότι είχα υπηρετήσει την πατρίδα μου την εποχή που αυτός είχε προτιμήσει την εξορία. Τότε άλλαξε συμπεριφορά απέναντί μου. Ήταν πολύ χαρακτηριστική η στάση του. Ο De Chaumareys, τελικά, ήταν άνθρωπος που εύκολα μπορούσες να διαχειριστείς». Αυτή η παρατήρηση αποδείχτηκε ορθή και στην περίπτωση της καταστροφικής σχέσης του De Chaumareys με τον κυβερνήτη Schmaltz, ο οποίος με την εξαιρετικά αυταρχική του προσωπι-

κότητα σύντομα του επιβλήθηκε. Στην αρχή, το ταξίδι προς τη Σενεγάλη δεν παρουσίασε απρόοπτα και στις 27 Ιουνίου ο στολίσκος προσέγγισε τη Μαδέρα. Τότε, όμως, ο άπειρος De Chaumareys, πιεζόμενος από τον Schmaltz για ένα γρήγορο πέρασμα προς το St. Louis, παρέβλεψε τις διαταγές του Υπουργείου Ναυτικών. Αποφάσισε, λοιπόν, ν' ακολουθήσει μια συντομότερη διαδρομή, επιλογή που όμως έφερε τον στόλο του επικίνδυνα κοντά στις ακτές της Δυτικής Αφρικής. Έμπειροι καπετάνιοι απέφευγαν πάντα να ακολουθούν αυτή την πορεία, καθώς κατά μήκος των ακτών υπήρ-

χε μία πλήρης κλίμακα περίπλοκων προβλημάτων ναυσιπλοΐας, συμπεριλαμβανομένου του επικίνδυνου, ύπουλου και ελάχιστα χαρτογραφημένου κόλπου του Arguin.

Καθώς το MEDUSA ήταν το πιο γρήγορο από τη νηοπομπή, ο De Chaumareys, γρήγορα έχασε επαφή με το LOIRE και το ARGUS. Το ECHO προσπάθησε να μείνει κοντά του για να το οδηγήσει, αλλά κάτι τέτοιο στάθηκε αδύνατο. Έτσι, πολύ σύντομα ανοίχτηκε στη θάλασσα. Ήταν φανερό ότι το MEDUSA ακολουθούσε πορεία επικίνδυνη. Η

κατάσταση επιδεινώθηκε από τις 28 Ιουνίου, όταν ο De Chaumareys εμπιστεύτηκε την πλοήγηση της φρεγάτας στον M. Richefort, έναν απλό επιβάτη του MEDUSA. Ο Richefort ήταν ένας φιλόσοφος και μέλος της φιλανθρωπικής οργάνωσης του Πράσινου Ακρωτηρίου. Είχε, όμως, κερδίσει την εμπιστοσύνη του De Chaumareys, καθώς παρουσιαζόταν ως εξερευνητής της Αφρικής και γνώστης της περιοχής. Οι γνώσεις πλοήγησης, όμως, του Richefort δεν διέφεραν και πολύ από αυτές του De Chaumareys. Καθώς πλησίαζαν προς τις ακτές της Αφρικής, η πορεία του MEDUSA ►